

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до організації самостійної роботи,
проведення практичних занять
і виконання письмових робіт
з навчальної дисципліни

«ГЛОБАЛЬНА ЕКОНОМІКА»

*(для магістрів денної і заочної форм навчання
спеціальностей 051 – Економіка та 071 – Облік і оподаткування)*

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2018

Методичні рекомендації до організації самостійної роботи, практичних занять і виконання письмових робіт із дисципліни «Глобальна економіка» (для магістрів денної і заочної форм навчання спеціальностей 051 – Економіка та 071 – Облік і оподаткування) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. В. П. Решетило. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 41 с.

Укладач д-р екон. наук, проф. В. П. Решетило

Рецензент

І. А. Островський, кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної теорії та міжнародної економіки Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

Рекомендовано кафедрою економічної теорії та міжнародної економіки, протокол № 9 від 17 квітня 2018 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Плани практичних занять за змістовими модулями (ЗМ) і навчальними елементами	7
ЗМ1 Глобалізація як феномен сучасного світового економічного розвитку.....	7
Тема 1 Сучасна глобалістика: сутність та методологія.....	7
Тема 2 Теоретичні дослідження глобальних процесів.. ..	9
Тема 3 Становлення глобальної економіки. Рушійні сили економічної глобалізації.....	11
Тема 4 Основні суб'єкти становлення і розвитку глобальної економіки.....	13
Тема 5 Техноглобалізм та наростання конкуренції в глобальній економіці.....	16
Тема 6 Чинники, основні форми і наслідки фінансової глобалізації...	18
ЗМ 2 Стратегії та перспективи глобального розвитку світової економіки.....	20
Тема 7 Масштаби і тенденції розвитку світового демографічного ресурсу в умовах глобалізації.....	20
Тема 8 Система критики глобалізації.....	23
Тема 9 Соціально-економічні загрози, парадокси та уроки глобалізації.....	25
Тема 10 Конкурентна стратегія розвитку України в умовах глобалізації	27
Методичні рекомендації до виконання контрольної роботи з дисципліни «Глобальна економіка».....	30
Екзаменаційні питання з дисципліни «Глобальна економіка».....	32
Порядок поточного та підсумкового оцінювання знань магістрів	33
Список рекомендованих джерел.....	37
Додаток А.....	41

ВСТУП

«Глобальна економіка» є нормативною дисципліною підготовки магістрів. Актуальність проблеми та динаміка сучасних міжнародних економічних відносини вимагають постійного реагування на всі зміни в глобальній економіці, поглибленого й уважного вивчення їх причин та наслідків у режимі поточного часу. Вивчаючи курс «Глобальна економіка», магістри набувають навичок використовувати статистичні матеріали, іншу інформацію, що ілюструє закономірності розвитку світогосподарських зв'язків, процес входження України до глобальної економіки.

Вивчення курсу «Глобальна економіка» сприяє формуванню магістрами власного світогляду щодо процесів, які відбуваються щоденно у цій важливій сфері людського буття. Тому дуже важливим на сьогодні є розуміння того, що таке глобалізація та як вона впливає на світові економічні процеси, та на процеси, що відбуваються всередині кожної країни. При цьому потрібно зважати на те, що глобалізація економічної діяльності істотно впливає не тільки на економічне життя, але й призводить до політичних (внутрішніх і міжнародних), соціальних і навіть культурно-цивілізаційних наслідків. Ці наслідки все більше відчують на собі практично всі країни і серед них, звісно, Україна, яка цілком усвідомлено, активно та цілеспрямовано рухається в напрямі інтеграції в світову економіку. Тому аналіз всесвітнього процесу глобалізації має не тільки теоретичне, але і суто практичне значення.

Метою викладання навчальної дисципліни «Глобальна економіка» є формування у слухачів магістратури системи знань про умови і фактори становлення глобальної економіки та розуміння механізмів її функціонування.

Предмет дисципліни: відносини між суб'єктами глобального бізнесу, що визначаються специфікою, закономірностями та тенденціями сучасних економічних трансформацій.

Завдання дисципліни полягають у вивченні такого: природи й закономірностей становлення глобальної економіки; механізмів функціонування глобальних ринків; сучасних стратегій конкурентного лідерства глобальних корпорацій; процесів і моделей економічної регіоналізації в глобальних умовах; природного, інноваційно-технологічного та людського ресурсів глобальної економіки; цивілізаційних вимірів глобальних економічних процесів; напрямів і пріоритетів розвитку української економіки в умовах глобалізації.

Після вивчення дисципліни магістр повинен *знати таке:* закономірності та сучасні тенденції глобалізації; теоретичні підходи до глобального економічного розвитку; передумови та фактори становлення глобальної

економіки; конкурентні механізми функціонування глобального ринку; процеси глобальної транснаціоналізації та регіоналізації бізнесу; принципи глобальної інституціоналізації економічного розвитку; глобальні імперативи науково-технологічного прогресу та розвиток техноглобалізації; соціальні виміри економічної глобалізації; стратегії сталого розвитку країн в умовах глобалізації; шляхи й моделі інтеграції України в глобальний економічний простір.

Після вивчення дисципліни магістр повинен *уміти виконувати таке*: аналізувати диспозиції та глибину взаємодії суб'єктів глобальної економіки; оцінювати секторально-галузеву та регіонально-країнову структуру глобальної економіки; досліджувати кон'юнктуру глобальних ринків товарів, послуг, інвестицій, праці; прогнозувати напрями глобальної модифікації ринкових конкурентних механізмів; здійснювати моніторинг ділової активності на різних фазах глобального економічного циклу; розробляти стратегії діяльності корпорацій на глобальних ринках; ідентифікувати фактори та моделі глобального корпоративного лідерства; обґрунтовувати напрями інноваційного розвитку України в глобальному конкурентному середовищі. Отже, вивчення цієї дисципліни формує у студентів комплекс тих знань, вмінь та навичок, які є невід'ємним складником успішної практичної діяльності майбутніх фахівців.

Практичні заняття з дисципліни «Глобальна економіка» проводяться у магістрів усіх форм навчання. *Мета їх* – поточна перевірка рівня засвоєння навчального матеріалу з окремих тем дисципліни, які винесені на практичні заняття, а також обговорення певних проблем та питань, які самостійно підготовлені магістрами в вигляді рефератів та наукових доповідей. Крім цього на практичних заняттях передбачається проведення комплексно-модульного контролю, тобто перевірка рівня засвоєння навчального матеріалу змістових модулів.

На практичні заняття виносяться найважливіші й найскладніші питання дисципліни. При підготовці до занять потрібно передусім прочитати конспект лекцій з відповідної теми, навчальний посібник з дисципліни «Глобальна економіка», вивчити понятійний апарат і досягнути логіку навчального матеріалу. Далі доцільно звернутися до вивчення рекомендованої додаткової літератури відповідно до певної теми. Особливу увагу слід звернути на питання і завдання для самоконтролю, а також слід обов'язково перевірити свої знання на основі пошуку вірних відповідей на тестові завдання.

Магістри заочної форми навчання виконують контрольні роботи, методичні рекомендації до виконання та тематика яких представлені нижче.

Для обговорення на семінарських заняттях винесено 10 тем, в яких розглядаються проблеми становлення та розвитку глобальної економіки,

рушійні сили економічної глобалізації, провідні школи та базові теорії сучасної глобалістики, транснаціональна експансія як чинник глобалізації світової економіки, міжнародні фінансові організації як суб'єкти глобалізації, техноглобалізм та наростання конкуренції в глобальній економіці, глобальний фінансовий ринок і його співвідношення з реальним сектором світової економіки, масштаби і тенденції розвитку світового демографічного ресурсу в умовах глобалізації, система критики глобалізації, соціально-економічні загрози, парадокси та уроки глобалізації, конкурентна стратегія розвитку України в умовах глобалізації, що має дуже велике значення для майбутнього соціально-економічного розвитку України.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ І НАВЧАЛЬНИМИ ЕЛЕМЕНТАМИ

ЗМ 1 ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЯК ФЕНОМЕН СУЧАСНОГО СВІТОВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Тема 1 Сучасна глобалістика: сутність та методологія

План практичного заняття:

1. Глобалізація і глобалістика: становлення і сутність.
2. Основні етапи розвитку глобальних процесів та провідні концепції глобалістики.
3. Базові теорії сучасної глобалістики.

Матеріали для самостійної підготовки

Питання і завдання для самоконтролю

1. Хто вперше використав термін «глобалізація» та що він означає?
2. Які ознаки економічної глобалізації виокремлює американський професор Пітер Ратленд?
3. В чому полягає різниця між глобалізацією та інтернаціоналізацією світової економіки?
4. Чим відрізняються поняття «глобалізація» та «глобалістика»?
5. Чим зумовлено виникнення глобалістики як науки?
6. Які джерела та процеси формують явище глобалізації?
7. В яких формах проявляється глобалізація?
8. Які основні механізми глобалізації?
9. Назвіть головні концепції глобалізації та відмінності між ними.
10. Визначте сутність концепції «архаїчної глобалізації».
11. У чому полягає футурологічна концепція глобалізації Карло Санторо?
12. Визначте сутність концепції «політичного екстремізму» З. Бжезінського.
13. Які головні положення концепції «ліберального антифундаменталізму» Дж. Сороса?
14. Чому необхідно відрізнити глобалізм як тип свідомості та глобалізм як політичну ідеологію певних соціальних сил?

Тести

1. Одними з перших упровадили в науку термін «глобалізація»:

- а) В. Леонт'єв, Й. Шумпетер;
- б) Дж. Маклін, Т. Левітт;
- в) О. Орука, Ф. Фукуяма;
- г) М. Маліца, Ю. Цимбалюк.

2. Футурологічна концепція Міланського Інституту міжнародних політичних досліджень була розроблена:

- а) В. Леонт'євим;
- б) Т. Левіттом;
- в) Ф. Фукуяма;
- г) К. Санторо.

3. Автором теорії «політичного екстремізму» є:

- а) Зб. Бжезінський;
- б) Т. Левітт;
- в) Ф. Фукуяма;
- г) К. Санторо.

4. Автором теорії «ліберального антифундаменталізму» є:

- а) Зб. Бжезінський;
- б) Т. Левітт;
- в) Дж. Сорос;
- г) К. Санторо.

5. У межах філософсько-методологічного напрямку глобалістики досліджуються:

а) філософські засади, сутність і генезис глобальних процесів, найбільш істотні соціально-політичні та економічні перетворення ;

б) співвідношення найважливіших понять: «глобалізація», «глобалістика», «глобалізм», «глобальні проблеми» ;

в) вплив процесів глобалізації на національні та локальні культури, економіку, політику, ідеологію;

г) усі відповіді є правильні.

6. Перший етап становлення глобалістики як науки припадає на:

- а) 1950-ті роки;
- б) 1930-ті роки;
- в) 1960-ті роки;
- г) 1940-ві роки.

7. Міжнародна організація, яка мала вирішальне значення для формування глобалістики як науки:

- а) Паризький клуб;
- б) Лондонський клуб;
- в) Більдерберзький клуб;
- г) Римський клуб.

8. Дискусійною проблемою глобалістики є проблема визначення історичних меж глобалізації. У зв'язку з цим виділяють базові концепції:

- а) концепція глобалізації як сучасного економічного феномена;
- б) концепція глобалізації як зміни форм історичного процесу (концепція «архаїчної глобалізації»);
- в) концепція протоглобалістів ;
- г) усі відповіді є правильні.

Теми наукових доповідей

1. Глобалізація та її вплив на сучасну економіку.
2. Глобалістика, сутність та етапи її становлення.
3. Особливості сучасного етапу глобалістики.
4. Базові концепції, які характеризують історичні рамки глобалізації.

Тема 2 Теоретичні дослідження глобальних процесів

План практичного заняття:

1. Провідні школи сучасної глобалістики.
 2. Основні ідеологічні теорії глобалістики.
 3. Державно-політичні платформи, в яких реалізується глобалізм.
- Вашингтонський консенсус.
4. Теоретичні дискусії навколо проблем глобалізації і глобального ринку.

Матеріали для самостійної підготовки

Питання і завдання для самоконтролю

1. Назвіть провідні школи сучасної глобалістики .
2. В чому полягає концепція «меж економічного зростання» Римського клубу?
3. Назвіть основні положення школи універсального еволюціонізму в глобалістиці М. Моїсеєва.
4. Визначте суть концепції світ-системного аналізу І. Уоллерстайна.

5. Охарактеризуйте основні положення нових концептуальних підходів до розвитку глобалізації.

6. Назвіть основні ідеологічні теорії глобалістики та визначить відмінності між ними.

7. Визначить основні державно-політичні платформи, в яких реалізується глобалізм.

8. Які принципи моделі Вашингтонського консенсусу вам відомі?

9. Які основні напрями наукових досліджень глобалістики?

10. Яка існує взаємозалежність між інтернаціоналізацією, регіоналізацією та глобалізацією?

11. В чому полягає значення глобалістики для формування стратегій розвитку сучасних світогосподарських процесів.

Тести

1. Глобальну програму «нового гуманізму» запропонували представники:

- а) Паризького клубу;
- б) Лондонського клубу;
- в) Більдерберзького клубу;
- г) Римського клубу.

2. Школа універсального еволюціонізму в глобалістиці розвивалась під керівництвом:

- а) З. Бжезінського;
- б) Дж. Макліна;
- в) М. Моїсеєва;
- г) Д. Гвішиані.

3. Автором теорії світ системного аналізу є:

- а) І. Уоллерстайн;
- б) Т. Левітт;
- в) Дж. Сорос;
- г) К. Санторо.

4. Предмет глобалістики формують багатовекторні напрями наукових досліджень, серед яких:

- а) природничо-науковий напрям;
- б) природничо-технологічний напрям;
- в) політико-культурологічний напрям;
- г) економіко-прогностичний напрям.

5. Глобалізація, на думку відомого гарвардського вченого С. Хоффмана, проявляється у трьох формах:

- а) економічній, культурній та політичній;
- б) екологічній, економічній та військовій;
- в) політичній, суспільній та науковій;
- г) технологічній, культурній та соціальній.

6. З метою вивчення глобальної економіки і факторів, що на неї впливають, використовують моделі-проекти, в тому числі:

- а) проект «Майбутнє світової економіки» В. Леонтєва;
- б) проект «Перспектива – 1» І. Брауна;
- в) проект «Горизонти зростання» Дж. Адамса;
- г) проект «WORLD» Р. Джонсона.

7. Головним предметом дискусій між прихильниками неоліберальної глобалізації та її противниками є:

- а) механізми глобалізації;
- б) перспективи і проблеми формування глобального ринку;
- в) господарська роль національних держав;
- г) усі відповіді є вірними.

8. Із прямою чи опосередкованою критикою теорії та практики глобалізації виступають представники теорії:

- а) гіперглобалізму;
- б) скептичної школи глобалізму;
- в) трансформізму;
- г) «геогенезису».

Теми наукових доповідей

1. Становлення глобальної економіки.
2. Геоекономічний атлас та його складові.
3. Моделі сучасного світу та перспективи його еволюції.
4. Вплив транснаціональних структур на розвиток сучасної світової економіки.

Тема 3 Становлення глобальної економіки. Рушійні сили економічної глобалізації

План практичного заняття

1. Становлення та сутність глобальної економіки.
2. Рушійні сили і чинники економічної глобалізації.
3. Транснаціональна експансія як чинник глобалізації світової економіки.
4. Регіоналізація національних економічних систем в умовах глобалізації .

Матеріали для самостійної підготовки

Питання і завдання для самоконтролю

1. Що таке глобальна економіка і чим вона відрізняється від світової економіки ?
2. Назвіть найважливіші прояви глобалізації економіки.
3. Визначить рушійні сили і чинники економічної глобалізації.
4. В чому проявляються процеси транснаціоналізації глобальної економіки ?
5. Назвіть чинники, які впливають на випереджаючі темпи зростання ПІІ порівняно з темпами зростання світової торгівлі.
6. Проаналізуйте негативні і позитивні наслідки транснаціоналізації глобальної економіки.
7. Що таке регіоналізація економіки і які основні регіональні об'єднання вам відомі ?
8. Які отримують вигоди і які мають втрати учасники регіональних об'єднань ?
9. Які країни сучасного світу залучені в процес глобалізації економіки у більшій, а які - у меншій мірі? Знайдіть приклади такого роду.
10. Що ви думаєте з приводу ступеня включеності в процеси глобалізації (економічної, політичної, інформаційної, культурної і т.д.) сучасної України ? Які при цьому вона отримує вигоди і які втрати несе ?

Тести

1. До основних механізмів економічної глобалізації належать:

- а) зростання конкуренції на світових товарних ринках;
- б) набуття виробництвом багатонаціонального характеру;
- в) посилення міжнародної інтеграції фінансових ринків;
- г) усі відповіді є правильними.

2. По каналах світової торгівлі сьогодні реалізується (від величини глобального ВВП):

а) 90 %;	б) 75 %;
в) 20 %;	г) 13 %.

3. Торгівля між розвиненими країнами світу становить від обсягу всієї світової торгівлі:

а) 90 %;	б) 80 %;
в) 20 %;	г) 10 %.

4. Відношення товарного експорту до світового ВВП складає в даний час:

- а) 90 %;
- б) 80 %;
- в) 25 %;
- г) 10 %.

5. До складу регіонального угруповання АТЕС входить:

- а) Японія;
- б) Болгарія;
- в) Німеччина;
- г) Алжир.

6. До складу організації регіонального угруповання НАФТА входить:

- а) США;
- б) Австралія;
- в) Франція;
- г) Греція.

7. Найбільші макрорегіони у сучасному світі – це:

- а) Європа, з ядром у вигляді Європейського Союзу;
- б) Східна Азія, з центром у Китаї;
- в) Північна Америка, з базою у США;
- г) усі відповіді є вірними.

8. До складу об'єднання БРІКС входить:

- а) США;
- б) Китай;
- в) Франція;
- г) Греція.

Теми наукових доповідей

1. Становлення глобальної економіки.
2. Моделі сучасного світу та перспективи його еволюції.
3. Вплив транснаціональних структур на розвиток сучасної світової економіки.

Тема 4 Основні суб'єкти становлення і розвитку глобальної економіки

План практичного заняття

1. Міжнародні фінансові організації як суб'єкти глобалізації.
2. Транснаціональні корпорації як основна рушійна сила економічної глобалізації.
3. Світові міста як суб'єкти глобалізації.

4. Сучасні особливості глобалізації світової економіки. Індекс глобалізації.

Матеріали для самостійної підготовки

Питання і завдання для самоконтролю

1. Коли був створений МВФ та в чому полягає його місія як глобалізатора?
2. Що включає група Світового банку та які функції вона виконує?
3. Які міжнародні фінансові організації виступають провідними суб'єктами глобалізації?
4. Які основні напрями охоплює діяльність МВФ, СБ і СОТ, і як вони впливають на процеси глобалізації?
5. В чому проявляється наявність тісного взаємозв'язку між глобалізацією і посиленням ролі міжнародних корпорацій?
6. Проаналізуйте, що є відмінними рисами та особливостями сучасних ТНК.
7. Чим визначається роль глобальних міст як центрів, керуючих і контролюючих глобальну економіку?
8. В чому полягають основні особливості сучасного етапу глобалізації світової економіки?
9. Які відмінності між національними та транснаціональними корпораціями?
10. В чому полягає геоекономічна стратегія ТНК?
11. В яких сферах діяльності переважають ТНК та як вони інтегрують світову економіку?
12. Яка доля ТНК в світовому ВВП?

Тести

1. Характерними суб'єктами глобальної економіки є:

- а) транснаціональні корпорації;
- б) міжнародні кластери;
- в) технопарки;
- г) усі відповіді правильні.

2. Розвиток ТНК почався:

- а) після другої світової війни;
- б) у 90-ті роки ХХ століття.
- в) у 20-ті роки ХХ століття;
- г) в епоху індустріальної цивілізації

3. ТНК концентрують різні ресурси економічної влади, в тому числі:

- а) організаційну владу менеджменту у кожній з компаній, що входить до складу ТНК;
- б) владу ТНК на ринку;
- в) владу ТНК в економічній та суспільній системі в цілому;
- г) усі відповіді правильні.

4. В умовах глобалізації регулююча роль держави в економіці:

- а) збільшується;
- б) зменшується;
- в) залишається без змін;
- г) усі відповіді правильні.

5. Метакорпорації в сучасних умовах:

- а) збільшують свій вплив на глобальну економіку;
- б) зменшують свій вплив на глобальну економіку;
- в) не впливають взагалі на розвиток глобальної економіки;
- г) усі відповіді є вірними.

6. На частку найбільших 300 ТНК у наш час припадає світового ВВП:

- а) 90 %;
- б) 75 %;
- в) 25 %;
- г) 10 %.

7. Метакорпорації впливають на перебіг глобальних економічних процесів на основі :

- а) здійснення реальної економічної влади в країні базування ;
- б) впливу на економічний та політичний розвиток інших країн;
- в) участі у розподілу глобального ВВП ;
- г) усі відповіді правильні.

8. Індекс економічної глобалізації розраховується як сума:

- а) експорту та імпорту країни ;
- б) зовнішніх інвестицій і державного боргу;
- в) зовнішньої торгівлі, доходів від проданих технологій та інвестиційних доходів;
- г) зовнішньої торгівлі, залучених прямих інвестицій та інвестиційних доходів від зовнішніх активів.

Теми наукових доповідей

1. Вплив метакорпорацій на процеси економічного розвитку глобальної економіки.
2. Міжнародні організації у системі регулювання світовою економікою.
3. МВФ та його роль в функціонуванні глобальної економіки.

4. Група Світового банку, її функції та роль в розвитку глобальної економіки.
5. Світові міста як суб'єкти глобалізації.

Тема 5 Техноглобалізм та наростання конкуренції в глобальній економіці

План практичного заняття

1. Сутність технологічного глобалізму та форми його прояву.
2. Вплив технологічного глобалізму на світовий економічний розвиток.
3. Неоіндустріалізація економіки в умовах розвитку техноглобалізму.
4. Наростання глобальної конкуренції та її наслідки.

Матеріали для самостійної підготовки

Питання і завдання для самоконтролю

1. Хто із вчених першим ввів у науковий обіг термін «інновація»?
2. В чому полягає суть концепції технологічних укладів? Скільки їх відомо?
3. Що таке техноглобалізм та в чому він проявляється?
4. Коли почалося становлення техноглобалізму та які його наслідки?
5. В чому полягає вплив технологічного глобалізму на світовий економічний розвиток та розвиток окремих країн?
6. Охарактеризуйте основні особливості глобального ринку технологій.
7. Доведіть, що економічна міць і прогрес кожної країни обумовлені в першу чергу інтенсивністю впровадження нових технологій і досягнень НТР.
8. Назвіть основні причини загострення конкурентної боротьби в умовах глобалізації економіки.

Тести

1. Теорії інноваційного розвитку пов'язані з роботами таких економістів, як:

- а) Й. Шумпетер
- б) В. Зомбарт
- в) С. Кузнець
- г) Всі відповіді вірні

2. Історія техноглобалізму розпочалася:

а) 1977 р.;	б) 1913 р.;
в) 1999 р.;	г) 2015 р.

3. Техноглобалізм можна визначити як:

- а) поглиблення взаємодії між промислово розвиненими країнами у науково-технологічній сфері ;
- б) системні технологічні зрушення у більшості галузей економіки;
- в) загальнопланетарний процес зрощування національних технологічних систем у глобальну систему генерації наукових знань та ідей;
- г) усі відповіді є вірними.

4. Згідно з оцінками експертів ОЕСР в сучасних умовах темпи економічного зростання провідних країн світу зумовлювалися прогресом нових технологій:

- а) 65 %;
- б) 95 %;
- в) 70 %;
- г) 35 %.

5. Особливостями глобального ринку технологій є:

- а) інтенсивний розвиток ринку, який за темпами зростання випереджає обсяги міжнародної торгівли товарами та світового промислового виробництва;
- б) висока концентрація технологічних ресурсів у невеликій кількості країн;
- в) зростання технологічного розриву між країнами, що перебувають на різних рівнях економічного розвитку;
- г) усі відповіді є вірними.

6. Рушійними силами неоіндустріалізації є:

- а) зростання важливості секторів виробництва спеціалізованих продуктів і надання спеціалізованих послуг – так званих нішевих галузей;
- б) розширення використання глобальних мереж, що виражається в об'єднанні ланцюжків постачань продукції та інформаційних потоків;
- в) зростання важливості кластерів – об'єднань підприємств, розташованих у певних районах, здатних ефективно взаємодіяти один з одним і пов'язаних із партнерами у всьому світі за допомогою глобальної мережі;
- г) усі відповіді правильні.

7. На розвинені країни світу припадає від усього обсягу прямих міжнародних інвестицій:

- а) 20 %;
- б) 75 %;
- в) 25 %;
- г) 10 %.

8. Неоіндустріалізація є політикою, що характеризується:

- а) диверсифікацією структури економіки у бік підвищення в ній частки оброблювальної промисловості;
- б) модернізацією фінансової системи країни під потреби реіндустріалізації;

- в) розвитком каналів, що зв'язують науковий девелопмент із виробництвом;
- г) усі відповіді правильні.

Теми наукових доповідей

1. Вплив технологічного глобалізму на світовий економічний розвиток.
2. Підвищення ролі Китаю в світовому експорті високотехнологічних товарів.
3. Неоіндустріалізація економіки та її вплив на світовий економічний розвиток.
4. Нові індустріальні центри розвитку глобальної економіки.

Тема 6 Чинники, основні форми і наслідки фінансової глобалізації

План практичного заняття

1. Глобальний фінансовий ринок і його співвідношення з реальним сектором світової економіки.
2. Глобалізація світового фондового ринку.
3. Глобалізація світового валютного ринку.
4. Наслідки фінансової глобалізації. Зміна функцій національної держави

Матеріали для самостійної підготовки

Питання і завдання для самоконтролю

1. Що таке фінансова глобалізація?
2. Яка структура глобального фінансового ринку і чим вона відрізняється від структури реального сектору глобальної економіки
3. Що таке транснаціональні банки (ТНБ) і як змінились їх функції в умовах глобалізації?
4. Як формуються глобальні фінансово-промислові групи і яким чином вони впливають на процеси економічної глобалізації?
5. Назвіть основні наслідки фінансової глобалізації.
6. Що таке міжнародний фондовий ринок та з яких елементів він складається в умовах глобалізації?
7. Яким чином сформувався глобальний валютний ринок та в чому полягає його вплив на розвиток фінансової глобалізації?

8. Проаналізуйте позитивні та негативні риси прояву глобального монетаризму.

9. Охарактеризуйте основні наслідки фінансової глобалізації.

10. Чому і яким чином інститут держави зазнає змін в умовах глобалізації економіки?

Тести

1. Фінансова глобалізація швидко розвивається:

- а) після другої світової війни;
- б) у 90-ті роки ХХ століття;
- в) у 20-ті роки ХХ століття;
- г) в епоху індустріальної цивілізації.

2. Найбільша частина фінансових активів в сучасних умовах вкладається у економіку:

- а) країн Африки;
- б) країн, що розвиваються;
- в) високорозвинених країн;
- г) країн Азії.

3. Єдина організація, яка на сьогодні регулює міжнародні відносини в їх широкому спектрі:

- а) МВФ;
- б) ООН;
- в) СОТ;
- г) МБРР.

4. Найбільша частина інвестицій в сучасних умовах вкладається:

- а) в реальний сектор економіки;
- б) в розвиток науки і освіти;
- в) у фінансовий сектор економіки;
- г) на воєнні потреби.

5. Міжнародний фінансовий ринок сформувався під впливом наступних чинників:

- а) збільшення обсягів зовнішніх операцій на національних і регіональних фінансових ринках;
- б) поява нових способів мобілізації капіталів;
- в) універсалізація і диверсифікація діяльності транснаціональних банків і корпорацій.
- г) усі відповіді правильні.

6. Метакорпорації характеризуються досить широким спектром діяльності, завдяки чому принципово впливають на перебіг економічних процесів:

- а) здійснення реальної економічної влади в країні;
- б) зовнішньоекономічне представництво країни базування;
- в) утворення суспільного продукту і сприяння розподілу національного доходу;
- г) усі відповіді правильні.

7. Парадокси глобалізації фінансового ринку частково пояснюються:

- а) надмірним збільшенням обсягів прямих іноземних інвестицій;
- б) диспропорцією його розвитку на користь похідних фінансових документів;
- в) значною лібералізацією здійснення міжнародних фінансових операцій;
- г) усі відповіді правильні.

8. Переважаюча частина (80–90 %) глобальних кредитів вкладається:

- а) у промисловість
- б) в сільське господарство
- в) у цінні папери
- г) на захист навколишнього середовища.

Теми наукових доповідей

1. Глобальний фінансовий ринок, його структура та роль в глобальному світі.
2. Глобалізація світового валютного ринку та його вплив на розвиток глобальної економіки.
3. Соціально-економічні наслідки фінансової глобалізації.
4. Транснаціональні банки та їх вплив на розвиток глобальної економіки.

ЗМ 2 СТРАТЕГІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ГЛОБАЛЬНОГО РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Тема 7 Масштаби і тенденції розвитку світового демографічного ресурсу в умовах глобалізації

План практичного заняття

1. Демографічний вибух і його соціально-економічні наслідки.
2. Нерівномірний розвиток людського ресурсу в умовах глобалізації.
3. Глобальна нерівність. Наростання процесів поляризації в глобальній економіці.
4. Розвиток глобалізаційних міграційних процесів.

Матеріали для самостійної підготовки

Питання і завдання для самоконтролю

1. Яким чином змінювалась чисельність населення Землі і що таке «демографічний вибух»?
2. Охарактеризуйте основні особливості сучасної світової демографічної ситуації.
3. За якими показниками можна дослідити нерівномірний розвиток людського ресурсу в умовах глобалізації?
4. В чому виражається поглиблення нерівномірності економічного розвитку в умовах глобалізації?
5. Які країни мають найбільший ВВП на душу населення за паритетом купівельної спроможності?
6. Яке місце в світі займає Україна за розміром ВВП на душу населення за паритетом купівельної спроможності?
7. Які країни отримали найвищі індекси людського розвитку за останні роки?
8. Які місця займає Україна за індексом людського розвитку за останні роки?
9. Чи існують фактори подолання глобальної нерівності і які умови необхідні для їх реалізації?
10. Назвіть основні причини глобалізаційних міграційних процесів та їх наслідки.

Тести

1. Глобалізаційний демографічний вибух – це:

- а) збільшення кількості населення Землі;
- б) збільшення темпів приросту населення Землі;
- в) різкий приріст населення Землі наприкінці ХХ сторіччя;
- г) різке збільшення частки молоді у складі населення світу.

2. В економічно розвинених країнах сьогодні проживає:

- а) 50 % населення світу;
- б) 10 % населення світу;
- в) 22 % населення світу;
- г) 80 % населення світу.

3. Життєвий рівень 85 % населення Землі не досягає:

- а) 1 тис дол. на рік;
- б) 3 тис дол. на рік;
- в) 10 тис дол. на рік;
- г) 20 тис дол. на рік.

4. На даний час багатство 20 % найбагатшого населення Землі перевершує майно 20 % найбіднішого населення Землі:

- а) 30 разів;
- б) 50 разів;
- в) 80 разів;
- г) 90 разів.

5. Стандартними показниками глобального розподілу багатства є:

- а) частка у світовому ВВП;
- б) частка у світовій торгівлі;
- в) дохід від прямих інвестицій країни в інші країни;
- г) всі попередні показники.

6. Міжнародне інвестування бідних країн обмежує недостатність інформації про:

- а) іноземні продукти, компанії;
- б) методи ведення бізнесу;
- в) стандарти обліку і звітності;
- г) усі відповіді правильні.

7. Аналіз тенденцій геоеконічного розвитку дозволяє зробити висновки:

а) у системі світового господарства має відбутися кардинальний поворот у бік економічної інтеграції, відкритої економіки;

б) країни, що розвиваються, виконуватимуть скоріше роль виробників, ніж споживачів;

в) країни, що розвиваються, мають можливість зменшити відставання від країн-лідерів;

г) динаміка країн світового центру та динаміка країн периферії матимуть взаємодоповнюючий характер.

Теми наукових доповідей

1. Поглиблення нерівномірності економічного розвитку в умовах глобалізації.

2. Фактори подолання глобальної нерівності.

3. Міжнародна міграція робочої сили в умовах глобалізації.

4. Сучасні умови формування міжнародного ринку праці.

5. Вплив глобалізації на ринок праці в Україні.

Тема 8 Система критики глобалізації

План практичного заняття

1. Протиріччя і проблеми в розвитку економічної глобалізації.
2. Поглиблення суперечностей і антагонізмів сучасного етапу глобалізації.
3. Антиглобальний рух.
4. Альтерглобалізм: становлення, суть і перспективи розвитку.

Матеріали для самостійної підготовки

Питання і завдання для самоконтролю

1. Назвіть основні плюси та мінуси, а також суперечності глобалізації.
2. В чому полягає загострення енергетичної, продовольчої та екологічної проблем глобалізації?
3. В чому виражаються суперечності та антагонізми сучасного глобального економічного розвитку?
4. За якими показниками можна дослідити формування нової глобальної асиметричності в соціальній сфері?
5. Що таке антиглобалізм та які його основні принципи та вимоги?
6. Хто вважається ідейним родоначальником антиглобального руху?
7. В чому полягають відмінності антиглобалізму та альтерглобалізму?
8. Охарактеризуйте програму альтерглобалістів для короткострокового та довгострокового періодів.

Тести

1. Найбільш відомими та послідовними критиками глобалізації є американські економісти:

- а) Р. Норгаард, Р. Андерхілл, М. Грановетер;
- б) Д. Барбер, П. Бьюкенен, Дж. Голдсміт;
- в) М. Хардт, Т. Негрі, А. Аппадурраї;
- г) Р. Робертсон, У. Бек, М. Уотерс.

2. Критики глобалізації з лівого політичного флангу принципово виступають проти:

- а) експлуаторської сутності приватного капіталу;
- б) послаблення корпоративної влади у світі;
- в) зменшенні втручання держави в економіку;
- г) зниження субсидій підприємствам, що створюються.

3. Критики глобалізації з правого політичного флангу (передусім у

США) все більше відчують загрозу втрати:

- а) впливу на економіку різних країн світу;
- б) національного суверенітету;
- в) джерел сировинних та енергетичних ресурсів;
- г) висококваліфікованих фахівців.

4. Комунітаристи вбачають у глобалізації антитезу:

- а) невеликим сусідським спільнотам;
- б) транснаціональним корпораціям;
- в) міжнародним економічним організаціям;
- г) регіональним економічним угрупованням.

5. Критика глобалізації з боку професійних союзів та культурних традиціоналістів базується на:

- а) феномені створення багатокультурного середовища;
- б) на тому факті, що процеси глобалізації абсолютно ігнорують соціально-політичний лад окремої країни заради досягнення цілей загальної стабільності;
- в) бажанні населення будь-якої країни адаптуватися до сучасного економічного середовища;
- г) на передбачуваності загроз економіці кожної країни з боку загального економічного простору.

6. Сутність базового критичного напрямку глобалізації ґрунтується на такому:

- а) країни, що відповідають вимогам Вашингтонського консенсусу, вважаються країнами, які розвиваються;
- б) ідея вільноринкової економічної самостабілізації, яка автоматично досягається, є єдиною правильною;
- в) наслідком реалізації програми Вашингтонського консенсусу могло бути гальмування розвитку нових індустріальних країн;
- г) реалізація програми Вашингтонського консенсусу ставила за мету десоціалізації країн світової периферії;

7. Базовий критичний напрям процесу глобалізації економіки, представлений Я. Бхагваті, П. Крюгманом та Дж. Стігліцем, акцентує увагу на тому, що найбільш доцільним є побудова системи вільного ринку для:

- а) товарів;
- б) послуг;
- в) капіталів;
- г) усі відповіді правильні.

8. Критичний напрям процесу глобалізації економіки займають американські ізоляціоністи на чолі із П. Бьюкененом, котрі сприймають глобалізацію як:

- а) відкриття кордонів США перед емігрантами з найбідніших країн світу;
- б) експорт технологічних і енергетичних ресурсів;
- в) виїзд за кордон найбільш кваліфікованих фахівців, учених;
- г) систему допуску на американський ринок демпінгових товарів із країн з дешевою робочою силою, що послаблює міжнародні позиції США.

Теми наукових доповідей

- 1. Позитивні та негативні наслідки глобалізації.
- 2. Суперечності глобальної економіки та можливі шляхи їх подолання
- 3. Альтернативи глобалізації: оцінка та прогноз.
- 4. Альтерглобалізм: становлення і перспективи розвитку.
- 5. Соціальні і політичні групи, які представляють критичні зауваження щодо глобальних трансформацій.
- 6. Значення критики процесів глобальних трансформацій представниками різних соціально-політичних груп для розвитку глобальної економіки.

Тема 9 Соціально-економічні загрози, парадокси та уроки глобалізації

План практичного заняття

- 1. Основні загрози глобалізації.
- 2. Парадоксальна природа глобальних трансформацій.
- 3. Характерні ознаки та криза неоліберальної моделі глобалізації.
- 4. Уроки глобалізації для перехідних економічних систем та країн, що розвиваються.

Матеріали для самостійної підготовки

Питання і завдання для самоконтролю

- 1. Проаналізуйте, які можливі загрози несе в собі глобалізація?
- 2. В чому полягає парадоксальна природа глобальних трансформацій?
- 3. В чому виражаються парадокси глобальної стратифікації, домашнього заміщення, Філдстайна – Хоріока, низької мобільності нетто-потоків капіталу та дисоціації?
- 4. Назвіть характерні ознаки неоліберальної моделі глобалізації.
- 5. Що є характерними ознаками нової моделі глобалізації?

6. Які уроки несе глобалізація для перехідних економічних систем та країн, що розвиваються? Чи важливо їх враховувати Україні?

Тести

1. Парадокс глобальної стратифікації розглядає проблему:

- а) поширення впливу ТНК на світову економіку;
- б) інноваційного розвитку сучасної економіки;
- в) поглиблення нерівномірності економічного розвитку країн і регіонів світу;
- г) усі відповіді правильні.

2. Найбільш показовим прикладом парадоксу дисоціації є:

- а) США;
- б) ЄС;
- в) Великобританія;
- г) Індія.

3. До вчених, які глибоко вивчали парадокси глобалізації, належать:

- а) Дж. Найсбітт, І. Іванов, Ч. Хенді;
- б) І. Валлерстайн, Д. Гвішіані, М. Моїсєєв;
- в) М. Голанський, К. Поланьї, Ж. Атталі;
- г) Р. Робертсон, І. Шумпетер, Р. Норгаард.

4. Парадокс Філдстайна – Хоріока розкриває протиріччя функціонування міжнародного ринку:

- а) капіталу;
- б) товарів і послуг;
- в) інноваційних технологій;
- г) усі відповіді правильні.

5. М. Обстфельд та А. Тейлор дослідили парадокс сучасної глобалізації, що стосується:

- а) низької мобільності нетто-потоків капіталу;
- б) динаміки портфельних інвестицій;
- в) стратифікації економічного розвитку країн і регіонів світу;
- г) усі відповіді правильні.

6. В умовах небаченого розмаху і швидкості протікання глобалізації суперечності і парадокси цього процесу:

- а) послаблюються;
- б) залишаються на колишньому рівні;
- в) мають тенденцію до вирішення;
- г) загострюються і перетворюються на загрозу глобальної стабільності.

7. Феномен домашнього заміщення досліджували:

- а) Ч. Хенді, М. Портер, М. Кастельс;
- б) М. Голанський, Дж. Сорос, К. Омає;
- в) А. Вебер, Т. Левітт, Р. Кобден;
- г) Г. Марковіц, Х. Грубел, Дж. Тобін.

8. Парадокс дисоціації виник на стику двох глобальних тенденцій:

- а) інтеграції і дезінтеграції;
- б) локалізації і глобалізації;
- в) глобалізації і регіоналізації;
- г) дезінтеграції і регіоналізації.

Теми наукових доповідей

1. Парадоксальна природа глобальних трансформацій.
2. Характерні ознаки кризи неоліберальної моделі глобалізації
3. Економічні парадокси у системі наукових знань про глобалізацію.
4. Специфіка протікання економічних парадоксів в умовах сучасної глобалізації.

Тема 10 Конкурентна стратегія розвитку України в умовах глобалізації

План практичного заняття

1. Місце і роль України в глобальній економіці.
2. Конкурентоспроможність національної економіки в умовах глобалізації.
3. Технологічний глобалізм і виклики для України.
4. Основні проблеми та загрози функціонування економіки України у відкритому глобальному середовищі.

Матеріали для самостійної підготовки

Питання і завдання для самоконтролю

1. Що таке конкурентоспроможність національної економіки та в чому вона проявляється ?
2. Як розраховуються індекси глобальної конкурентоспроможності, розвитку людського потенціалу, індекс глобалізації та яке місце займає Україна по даним показникам ?
3. Що Ви думаєте з приводу ступеня включеності в процеси глобалізації (економічної, політичної, інформаційної, культурної і т.д.) сучасної України ? Які при цьому вона отримує вигоди і які втрати несе ?

4. В якій мірі і в якому сенсі Україна є об'єктом і суб'єктом глобалізації економіки і що потрібно зробити для того, щоб роль нашої країни в процесах глобалізації в цілому стала істотно більш активною ?

5. Які проблеми існують в економіці України з позицій техноглобалізму і чому країні вкрай необхідна галузева й технологічна перебудова економіки ?

6. Які можна виділити негативи та загрози глобалізму для України ?

7. Охарактеризуйте головні пріоритети зовнішньої політики України в умовах глобалізації відповідно до її найважливіших загальнонаціональних інтересів.

Тести

1. Стратегічною метою сучасної України є вступ до інтеграційного об'єднання :

- а) ЄС;
- б) НАФТА;
- в) АТЕС;
- г) АСЕАН.

2. До важливих методологічних кроків у процесі аналізу можливих варіантів інтегрування України у гео економічний простір відносяться:

- а) визначення відношення економічного комплексу України до сучасних цивілізаційних моделей розвитку;
- б) фіксування гео економічного становища України;
- в) розроблення характеристики стратегічних тенденцій України у глобальній економіці;
- г) усі відповіді правильні.

3. Одним з перших методологічних кроків у визначенні місця України у гео економічному просторі є:

- а) визначення глибини задіяння гео економічних атрибутів в процес функціонування національної економіки у глобальному просторі;
- б) аналіз нормативно-правового забезпечення системи гео економічного розвитку;
- в) моделювання на гео економічному атласі світу та його національній частині різноманітних ситуаційних комбінацій;
- г) визначення ступеню готовності національної військової компоненти захищати національні економічні інтереси.

4. Фіксування гео економічного становища України передбачає визначення, чи є вона:

- а) країною, що орієнтується на зовнішні ареали та очолює інтернаціоналізовані відтворювальні ядра;

- б) країною, що делегує власні комплекси та господарських суб'єктів як ланки глобальних відтворювальних ланцюжків;
- в) країною, що не бере участі у глобальних відтворювальних зв'язках;
- г) усі відповіді є вірними.

5. Ступінь готовності зовнішньоекономічної системи України до відстоювання геоekonomічних національних інтересів визначається внаслідок:

- а) визначення формаційних координат національного економічного розвитку (соціально-економічний лад, його форми, типи тощо);
- б) нанесення на геоekonomічний атлас світу визначених національних інтересів, геоekonomічних тенденцій, зон впливу;
- в) участі України у економічних, політичних та інших міжнародних об'єднаннях та організаціях;
- г) визначення відношення України (її національного економічного комплексу чи господарського суб'єкта) до сучасних цивілізаційних моделей розвитку.

6. Моделювання Україною на геоekonomічному атласі світу та його національній частині різноманітних ситуаційних комбінацій має метою:

- а) визначення розбіжності та особливості застосування тих чи інших геоekonomічних атрибутів відповідно до специфіки України;
- б) моніторинг фінансових потоків, міграції інтелектуальної і робочої сили;
- в) вирішення питання про готовність військових сил України захищати її геоekonomічні інтереси;
- г) визначення глибини оперування України на геоekonomічному атласі чи його національній частині.

7. Дослідження факторів, здатних забезпечити реалізацію геоekonomічних стратегічних цілей України передбачає:

- а) визначення типу (моделі) системи національних геоekonomічних інститутів;
- б) участь у військово-політичних міжнародних організаціях;
- в) виявлення глибини задіяння в Україні геоekonomічних атрибутів;
- г) усі відповіді є вірними.

8. Ступінь готовності зовнішньоекономічної системи України до відстоювання своїх геоekonomічних інтересів визначається:

- а) виявленням вектору національних стратегічних тенденцій у глобальній економіці;
- б) участю України у альянсах, союзах, пулах, представництвах різних країн світу;

в) переглядом максимально можливої кількості карт геоекономічного атласу і визначення на них зон економічного впливу України;

г) усі відповіді є вірними.

Теми наукових доповідей

1. Стратегія економічного розвитку України в умовах глобалізації.
2. Проблеми інтеграції України до глобального економічного простору.
3. Зовнішньоекономічні відносини України та Європейського Союзу.
4. Діяльність України у міжнародних економічних організаціях.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «ГЛОБАЛЬНА ЕКОНОМІКА»

Згідно з навчальним планом при вивченні дисципліни «Глобальна економіка» магістри заочної форми навчання спеціальностей «Облік і аудит» і «Економіка підприємства» повинні написати й захистити контрольну роботу.

Номер контрольної роботи магістр вибирає за останніми цифрами номера своєї залікової книжки.

Обсяг роботи складає 20–25 сторінок формату А4, 1,5 інтервал, 14 шрифт. Робота складається з титульного аркуша, плану роботи, основної частини, де розкриваються питання плану контрольної роботи і списку використаної літератури.

Необхідним є *план роботи*, який передбачає вступ (відзначається актуальність теми, структура розглянутих питань, найбільш відомі автори та їх дослідження з проблеми, що розглядається та наукова новизна); основна частина – 2–3 питання (розглядається сутність теми); висновки (підводяться підсумки роботи); список використаної літератури.

Для виконання роботи необхідно ознайомитись з навчальним посібником «Глобальна економіка» (автор – Решетило В. П.), а також з літературою, яка наведена в списку рекомендованих джерел, та включає наукові дослідження відомих закордонних і вітчизняних фахівців, що займаються проблемами розвитку глобальної економіки.

Особливу увагу слід звернути на роботу з сайтами Міжнародного валютного фонду, Світового банку, Економічного форуму в Давосі, міжнародних рейтингових агентств, Державної служби статистики України, Національного банку України, що дасть можливість ілюструвати основні положення контрольної роботи відповідним статистичним матеріалом, а також на основі конкретних показників та рейтингів визначити місце і роль України в глобальних процесах. В кінці роботи студент повинен вказати дату, коли робота здана на кафедру і поставити особистий підпис.

Зразок титульного аркуша наведено в додатку А.

Тематика
контрольних робіт з дисципліни «Глобальна економіка»
(для магістрів заочної форми навчання)

1. Сутність і основні передумови глобалізації.
2. Становлення і сутність глобалістики, формування її методологічної бази.
3. Етапи розвитку глобалістики та форми прояву глобалізації.
4. Базові концепції глобалістики. Співвідношення інтернаціоналізації, регіоналізації та глобалізації.
5. Основні школи та ідеологічні концепції сучасної глобалістики.
6. Сутність і рушійні сили економічного глобалізму.
7. Основні фактори та індикатори розвитку економічної глобалізації.
8. Основні суб'єкти становлення глобальної економіки
9. Роль ТНК у процесах економічної глобалізації.
10. Міжнародні фінансові організації як суб'єкти економічної глобалізації
11. Регіональні інтеграційні об'єднання в системі глобальної економіки.
12. Теоретичні основи фінансової глобалізації
13. Суперечності і наслідки фінансової глобалізації для різних груп країн
14. Світова фінансова криза 2007–2008 і зміни у фінансовій політиці держав і міжнародних організацій.
15. Глобальний ринок і його структура. Реальний і фінансовий сектори глобальної економіки.
16. Фінансово-банківська діяльність в умовах глобалізації.
17. Нові центри накопичення глобального фінансового капіталу.
18. Валютна складова глобального економічного розвитку.
19. Світовий демографічний вибух і його соціально-економічні наслідки
20. Розвиток людського ресурсу в умовах глобалізації
21. Розвиток глобалізаційних міграційних процесів
22. Основні глобальні суперечності, асиметрії і дисбаланси.
23. Сутність базових критичних теорій процесів глобалізації.
24. Сутність і програми альтерглобалізму, його вплив на розвиток глобалізаційних процесів.
25. Роль і місце економіки України в глобалізаційних процесах.
26. Технологічний глобалізм і виклики для України.
27. Фінансовий глобалізм і співпраця України з міжнародними фінансовими організаціями.
28. Проблеми участі України в діяльності міжнародних регіональних об'єднань.
29. Формування моделі національної економічної самодостатності.

**Екзаменаційні питання
з дисципліни «Глобальна економіка»**

1. Глобалізація і глобалістика: становлення і сутність
 2. Основні етапи розвитку глобальних процесів та провідні концепції глобалістики
 3. Базові теорії сучасної глобалістики
 4. Провідні школи сучасної глобалістики
 5. Основні ідеологічні теорії глобалістики
 6. Державно-політичні платформи, в яких реалізується глобалізм.
- Вашингтонський консенсус
7. Теоретичні дискусії навколо проблем глобалізації і глобального ринку
 8. Становлення та сутність глобальної економіки.
 9. Рушійні сили і чинники економічної глобалізації.
 10. Транснаціональна експансія як чинник глобалізації світової економіки.
 11. Регіоналізація національних економічних систем в умовах глобалізації .
 12. Світовий досвід транснаціоналізації і регіоналізації та його наслідки.
 13. Міжнародні фінансові організації як суб'єкти глобалізації.
 14. Транснаціональні корпорації як основна рушійна сила економічної глобалізації.
 15. Світові міста як суб'єкти глобалізації.
 16. Техноглобалізм та наростання конкуренції в глобальній економіці.
 17. Сутність технологічного глобалізму та форми його прояву.
 18. Вплив технологічного глобалізму на світовий економічний розвиток.
 19. Неоіндустріалізація економіки в умовах розвитку техноглобалізму.
 20. Наростання глобальної конкуренції та її наслідки.
 21. Глобальний фінансовий ринок і його співвідношення з реальним сектором світової економіки.
 22. Глобалізація світового фондового ринку.
 23. Глобалізація світового валютного ринку.
 24. Наслідки фінансової глобалізації. Зміна функцій національної держави
 25. Демографічний вибух і його соціально-економічні наслідки.
 26. Нерівномірний розвиток людського ресурсу в умовах глобалізації.
 27. Глобальна нерівність. Наростання процесів поляризації в

глобальній економіці.

28. Розвиток глобалізаційних міграційних процесів.
29. Протиріччя і проблеми в розвитку економічної глобалізації.
30. Поглиблення суперечностей і антагонізмів сучасного етапу глобалізації.
31. Антиглобальний рух.
32. Альтерглобалізм: становлення, суть і перспективи розвитку.
33. Основні загрози глобалізації.
34. Парадоксальна природа глобальних трансформацій.
35. Характерні ознаки та криза неоліберальної моделі глобалізації.
36. Уроки глобалізації для перехідних економічних систем та країн, що розвиваються.
37. Місце і роль України в глобальній економіці.
38. Конкурентоспроможність національної економіки в умовах глобалізації.
39. Технологічний глобалізм і виклики для України.
40. Основні проблеми та загрози функціонування економіки України у відкритому глобальному середовищі.

ПОРЯДОК ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ МАГІСТРІВ З ДИСЦИПЛІНИ

Поточний контроль є обов'язковим елементом навчання як складової процесів освіти. Контроль – це система перевірки і оцінювання результатів навчання, тобто контроль знань, умінь і навичок магістрів як результату вивчення модуля «Глобальна економіка». Практика і чисельні наукові дослідження підтверджують стимулюючу роль різноманітних видів контролю у мотиваційній поведінці студентів.

Рейтингова система спрямована на підвищення ролі навчальної дисципліни, стимулює самостійну роботу магістрів, спонукає їх до ініціативи. Одним з елементів рейтингової системи є модульний контроль знань, умінь і навичок магістрів, який дозволяє ефективно і об'єктивно оцінювати успішність магістрів.

Для визначення рівня знань, умінь і навичок магістрів при вивченні дисципліни «Глобальна економіка» використовуються наступні форми і методи контролю:

- поточний контроль за результатами вивчення кожного змістового модуля передбачає виявлення рівня засвоєння лекційного матеріалу і вміння

використовувати його для вирішення практичної ситуації, приводиться у вигляді письмової роботи, яка передбачає тестування і розв'язання задач;

– оцінювання роботи магістрів на практичних заняттях, передбачає оцінку систематичності та активності роботи при обговоренні питань тієї чи іншої теми, активність при виконанні індивідуальних завдань;

– підсумковий контроль. За умовами кредитно-модульної системи організації навчального процесу до підсумкового контролю допускаються магістри, що набрали у сумі за змістовими модулями більше ніж 36 % балів від загальної їх кількості. Підсумковий контроль здійснюється за екзаменаційними білетами у письмовій формі.

Загальна підсумкова оцінка складається із суми отриманих магістром балів за результатами проміжних контрольних заходів та виконання індивідуального завдання при іспиті.

Максимальна кількість балів, яку магістр денної форми навчання може набрати за результатами поточної успішності, становить 70 балів; за результатами виконання індивідуального завдання на іспиті – 30 балів.

Об'єктом оцінювання поточного контролю знань магістрів є:

- 1) систематичність і активність роботи протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни;
- 2) рівень виконання модульних завдань;
- 3) рівень виконання завдань для самостійного опрацювання.

За систематичність й активність роботи над вивченням програмного матеріалу дисципліни протягом семестру студент може отримати 5 або 10 балів (із 70, якими оцінюється вся робота, винесено на поточний контроль), а саме оцінюються:

- 1) активність в обговоренні питань семінарів, у тому числі при отриманні позитивних оцінок «задовільно» і «добре» – 5 балів;
- 2) отримання протягом семестру не менше двох оцінок « добре» та/або «відмінно» – 10 балів.

Максимальна оцінка за виконання завдання для самостійного опрацювання, що полягає в підготовці наукової доповіді обсягом 20–25 сторінок за тематикою винесених на самостійне вивчення питань курсу, становить 10 балів (із 70).

Об'єктом поточного контролю знань студентів заочної форми навчання ЦЗН Університету є контрольні роботи з дисципліни за темами, що затверджені кафедрою економічної теорії та міжнародної економіки. Такі самостійно виконані індивідуальні письмові роботи перевіряються викладачем і підлягають захисту в ході співбесіди. Максимальна оцінка за виконання контрольної роботи – 10 балів. Без підготовленої контрольної роботи магістр до

екзамену не допускається.

Іспит з курсу проводиться за завданнями, складеними відповідно до програми дисципліни, які доводяться до відома магістрів на початку семестру.

Іспит проводиться відповідно до графіку, розробленого деканатом.

Приймає іспит комісія, до складу якої входять лектор потоку і викладачі, які ведуть семінари. Склад комісії затверджується кафедрою.

Загальна оцінка з курсу визначається за сумою балів за результатами поточного та підсумкового контролю.

«Відмінно» виставляється магістру, який всебічно, безпомилково, в логічній послідовності й ґрунтовно дає відповіді на запропоновані йому запитання ККР, демонструє чітке володіння понятійним апаратом та засвоєння основної та додаткової літератури, вільно виконує практичні завдання, передбачені навчальною програмою курсу.

«Добре» виставляється магістру, який виявив повні знання поставлених запитань ККР, володіє методами виконання практичних завдань, але припускається логічної непослідовності, не може в повній мірі здійснити узагальнення або сформулювати власні оцінки щодо досліджуваних явищ та залежностей.

«Задовільно» отримує магістр, який дає загалом правильні відповіді на поставлені питання, показує достатній рівень знань з основного програмного матеріалу, але припускається помилок у використанні понятійного апарату, дає недостатньо обґрунтовані відповіді, має недостатні знання літературних джерел.

«Незадовільно» виставляється магістру, який дає неправильні, неповні відповіді на питання, або не дає їх зовсім, не знає суттєвих елементів навчального матеріалу і спеціальної літератури, припускається глибоких помилок

Результати тестування, виконання тематичних робіт, розв'язання задач, заохочувальні та штрафні бали перераховуються відповідно до системи оцінювання, які подані у таблиці 1.

Таблиця 1 – Шкала перерахування оцінок результатів навчання у різних системах оцінювання

Відсоток набраних балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою
більше 90–100 включно	Відмінно	A
більше 80–89 включно	Добре	B
більше 74–79 включно		C
більше 65–73 включно	Задовільно	D
більше 6 –64 включно		E
більше 25–59 включно	Незадовільно з можливістю повторного складання	FХ
від 0 до 25 включно	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом	F

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азроян Э. А. Глобализация : катастрофа или путь к развитию? Современные тенденции мирового развития и политические амбиции / Э. А. Азроян. – М.: ООО «Изд-во АСТ», 2002. – 416 с.
2. Бжезинский Зб. Великая шахматная доска. Господство Америки и его геостратегические императивы / Зб. Бжезинский. – М. : Международные отношения, 2003. – 256 с.
3. Бжезинский Зб. Выбор. Глобальное господство или глобальное лидерство / Зб. Бжезинский. – М. : Международные отношения, 2004. – 288 с.
4. Білорус О. Г. Глобальна корпоративна система : [монографія] / Кер. авт. кол. і наук. ред. О. Г. Білорус. – Київ : КНЕУ, 2011. – 408 с.
5. Білорус О. Г. Глобальний конкурентний простір : монографія / Кер. авт. колективу і наук. ред. О. Г. Білорус. – Київ : КНЕУ, 2007/2008. – 680 с.
6. Бьюкенен П. Дж. Смерть Запада / П. Дж. Бьюкенен. – М.: ООО «Изд-во АСТ», 2003. – 444 с.
7. Глобальна економіка у посткризовий період: тенденції та перспективи / М. Г. Бугрій, І. В. Ус, Т. О. Федоренко Є. О. Медведкіна. – Київ : НІСД, 2012. – 246 с.
8. Власов В. І. Глобалістика: історія, теорія : [монографія] : у 2-х т. / В. І. Власов; ННЦ «ІАЕ», ДНСТБ НААН ; наук. ред. акад. НАН України О. Г. Білоруса та чл.-кор. НААН України В. А. Вергунова. – Вінниця : ТОВ «НІЛАН Лтд», 2012. – 856 с.
9. Гальчинський А. Глобальні трансформації : концептуальні альтернативи. Методологічні аспекти / А. Гальчинський. – Київ : Либідь, 2006. – 296 с.
10. Геєць В. М. Інноваційні перспективи України : монографія / В. М. Геєць, В. П. Семиноженко. – Харків: Константа, 2006. – 370 с.
11. Глобальна економіка : підручник / за заг. ред. Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник. – Київ : КНЕУ, 2015. – 588 с.
12. Глобальні асиметрії економічного розвитку : монографія / Я. М. Столярчук. – Київ : КНЕУ, 2009. – 302 с.
13. Глобальное экономическое развитие : тенденции, асимметрии, регулирование : монографія / Д. Лукьяненко, В. Колесов, А. Колот, Я. Столярчук и др. ; под. научн. ред. профессоров Д. Лукьяненко, А. Поручника, В. Колесова. – Київ : КНЭУ, 2013. – 466 с.
14. Гелд Д. Глобалізація / антиглобалізація / Пер. з англ. Гелд Д., Мак-Грю Е. – Київ : К. І. С., 2004. – 180 с.

15. Гидденс Э. Ускользящий мир : как глобализация меняет нашу жизнь / Э. Гидденс. – М : Международные отношения, 2004. – 120 с.
16. Глобализация мирового хозяйства : Учеб. пособие / Под ред. д-ра экон. наук, проф. М. Н. Осьмовой, канд. экон. наук, доц. А. В. Бойченко. – М. : ИНФРА-М, 2006. – 376 с.
17. Гроф С. Революция сознания : Трансатлантический диалог / С. Гроф, Э. Ласло, П. Рассел. – М. : ООО «Изд-во АСТ», 2004. – 248 с.
18. Делягин М. Мировой кризис : Общая теория глобализации. Издание второе, переработанное дополненное. / М. Делягин. – М. : ИНФРА-М, 2003. – 768 с.
19. Ещенко П. С., Куда движется глобальная экономика в 21 веке? / П. С. Ещенко, А. Г. Арсеенко. – Київ : Знання України, 2012. – 479 с.
20. Кальченко Т. В. Глобальна економіка : методологія системних досліджень : монографія / Т. В. Кальченко. – Київ : КНЕУ, 2006 – 248 с.
21. Кальченко Т. В. Глобальна економіка : навч. посібник. / Т. В. Кальченко. – Київ : КНЕУ, 2009. – 235 с.
22. Кастельс М. Информационная эпоха : экономика, общество, культура / М. Кастельс. – М. : ГУ ВШЭ, 2000. – 608 с.
23. Кравчук Н. Я. Дивергенція глобального розвитку : Сучасна парадигма формування геофінансового простору. / Н. Я. Кравчук. – Київ : Знання, 2012. – 782 с.
24. Лукашевич В. М. Глобалістика : навч. посіб. / В. М. Лукашевич. – 2-ге вид., доп. та вип. – Львів : Новий Світ – 2000, 2010. – 440 с.
25. Ломакин В. К. Мировая экономика : учебник для вузов / В. К. Ломакин. – М. : ЮНИТИ, 2007. – 316 с.
26. Глобальна економіка : навч. посібник / П. П. Мазурок, Б. М. Одягайло, В. В. Кулішов, О. М. Сазонець. – Львів : «Магнолія 2006», 2011. – 208 с.
27. Многоликая глобализация / под ред. П. Бергера и С. Ханнингтона; пер. с англ. В. В. Сапова. – М. : Аспект – Пресс, 2004. – 379 с.
28. Моисеев Н. Н. Универсум. Информация. Общество / Н. Н. Моисеев. – М. : Устойчивый мир, 2001. – 200 с.
29. Мировая экономика в век глобализации : учебник / О. Т. Богомолов. – М. : ЗАО Издательство «Экономика», 2007. – 359 с.
30. Мартин Г. П., Западная глобализация. Атака на процветание и демократию : пер. с нем. / Г. П. Мартин, Х. Шуманн. – М. : Издательский дом «Альпина», 2001. – 425 с.
31. Орехова Т. В. Трансформація процесу транснаціоналізації в умовах зростання невизначеності глобального економічного середовища :

[Монографія] / Т. В. Орехова, Ю. В. Макогон, К. В. Лисенко, М. О. Черноусова, Н. А. Ємельянова, І. О. Шульга. – Донецьк : ДонНУ, 2011. – 652 с.

32. Панарин Н. С. Испытание глобализмом / Н. С. Панарин. – М. : Изд-во ЭКСМО – Пресс, 2002. – 416 с.

33. Панарин Н. С. Стратегическая нестабильность в XXI веке / Н. С. Панарин. – М. : Алгоритм, 2003. – 560 с.

34. Панкадж Гамават. Мир 3.0 : Глобальная интеграция без барьеров / пер. с англ. / Г. Панкадж. – М. : Альпина Паблицер, 2013. – 415 с.

35. Поручник А. М. Національний інтерес України : економічна самодостатність у глобальному вимірі : Монографія / А. М. Поручник. – Київ : КНЕУ, 2008. – 352 с.

36. Решетило В. П. Глобальна економіка : навч. посібник / В. П. Решетило; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 168 с.

37. Решетило В. П. Глобализация экономики и ее влияние на современное региональное развитие / В. П. Решетило, Г. В. Стадник. Комунальне господарство міст. Науково-технічний збірник. Серія – Економічні науки. Випуск 106. – Харків : 2012. – С. 9–17.

38. Рогач О. І. Транснаціоналізація світового господарства та перехідні економіки : навч. Посібник / О. І. Рогач, О. І. Шнирков. – Київ : Видав. центр «Київський університет», 2007. – С. 302–340.

39. Родрик Дэни. Парадокс глобализации : демократия и будущее мировой экономики; пер. с англ. / Дэни Родрик. – Изд-во Института Гайдара. М.: 2014. – 576 с.

40. Ресурси та моделі глобального економічного розвитку : монографія / Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник, А. М. Колот та ін; за заг. ред. професорів Д. Г. Лук'яненка, А. М. Поручника. – Київ : КНЕУ, 2011. – 703 с.

41. Сорос Дж. Криза глобального капіталізму : (Відкрите товариство під загрозою) / Дж.Сорос. – Київ, Основи, 1999. – 245 с.

42. Сорос Дж. Мыльный пузырь американского превосходства. На что следует направить американскую мощь / Дж. Сорос. – М. : Бизнес – Букс, 2004. – 192 с.

43. Стиглиц Дж. Глобализация : тревожные тенденции / Дж. Стиглиц. – М. : Республика, 2003 – 267 с.

44. Тоффлер Э. Революционное богатство / Э. Тоффлер, Х. Тоффлер. – М. : АСТ Москва, 2008. – 569 с.

45. Транснаціональні корпорації : [підручник] / Д. Г. Лук'яненко та ін. – Донецьк : «Сучасний друк», 2013. – 633 с.

46. Уткин А. И. Глобализация : процесс и осмысление. / А. И. Уткин. – М. : ИНФРА, 2012. – 345 с.
47. Філіпенко А. С. Теорія міжнародної економічної політики : навч. посібник / А. С. Філіпенко. – Київ : АКАДЕМВИДАВ, 2013. – 216 с.
48. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций / С. Хантингтон. – М. : АСТ, 2003. – 145 с.
49. Офіційний сайт світового банку – Режим доступу : <http://www.worldbank.org/>
50. Офіційний сайт Національної наукової ради США [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nsf.gov/statistics/seind12/>.
51. International Trade Statistics 2016. WTO, 2016 – Режим доступу:<http://www.wto.org>.
52. Partnership for Development : the World Bank 2016. Wash., 2016. P. 208.
53. World Development Indicators Database – Режим доступу : <http://www.worldbank.org>.
54. World Economic Outlook 2017 September. IMF. Washington DC, 2017. – Режим доступу:<http://www.imf.org>.
55. World Investment Report 2017 UNCTAD. - Режим доступу : <http://www.unctad.org>.
56. Global Development Finance 2017 World Bank, Washington DC, 2017. - Режим доступу: <http://www.worldbank.org/>
57. World Investment Report 2017. UNCTAD, 2017.
58. Офіційний сайт НБУ: <http://www.bank.gov.ua>.
59. Урядовий портал КМУ: <http://www.kmu.gov.ua>.
60. Міністерство фінансів України – Режим доступу:<https://index.minfin.com.ua/index/fdi/>.
61. Офіційний сайт міністерства економічного розвитку і торгівлі України : <http://www.me.gov.ua>.
62. Офіційний сайт Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку України : <http://www.ssmc.gov.ua>
63. Офіційний сайт Державної служби статистики України : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

ДОДАТОК А

Зразок оформлення титульного аркуша контрольної роботи
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

Кафедра економічної теорії та міжнародної економіки

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з дисципліни

«ГЛОБАЛЬНА ЕКОНОМІКА»

на тему

варіант № ____

Виконав(ла) _____

Група _____

Перевірив _____

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова

201 ____

Виробничо-практичне видання

Методичні рекомендації
до організації самостійної роботи, практичних занять та
виконання письмових робіт з навчальної дисципліни

«ГЛОБАЛЬНА ЕКОНОМІКА»

*(для магістрів денної і заочної форм навчання спеціальностей 051 – Економіка,
071 – Облік і оподаткування)*

Укладач **РЕШЕТИЛЮ** Валентина Петрівна

Відповідальний за випуск *Ю.В. Федотова*
За авторською редакцією
Комп'ютерне верстання *В. Д. Стукалова*

План 2018, поз. 303М

Підп. до друку 05.07.2018. Формат 60 × 84/16.
Друк на ризографі. Ум. друк. арк. 2,0.
Тираж 50 пр. Зам. № .

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.
Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 5328 від 11.04.2017.